

‘บ้านพรหมทิพย์ใต้’ แหล่งโบราณคดี

สะท้อนอดีตความเจริญรุ่งเรืองของเมือง

หมกมุ่นใน'แหล่งโบราณคดียุคทวารวดี

ติดตามเรื่องราวของเมืองละโว้ธานี

‘บ้านพรหมทินใต้’ แหล่งโบราณคดียุคทวารวดี

สะท้อนอดีตความเจริญรุ่งเรืองของเมืองลพบุรี

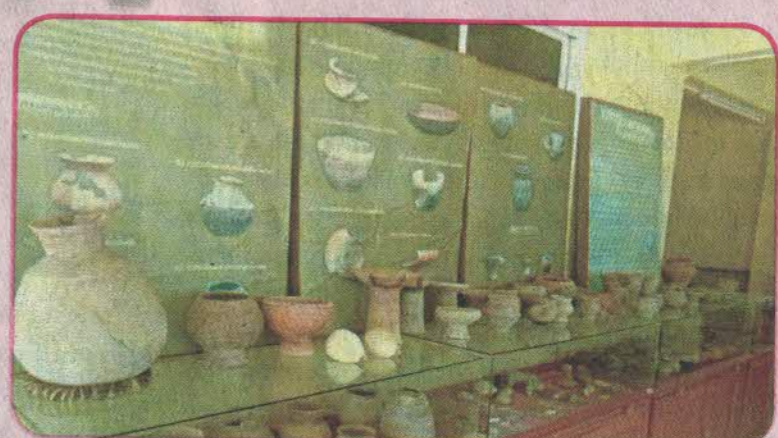
หากพูดถึง บ้านพรหมทินใต้ หมู่ที่ 11 ต.หลุมข้าว อ.โคกสำโรง จ.ลพบุรี ซึ่งหมู่บ้านเล็ก ๆ เชื่อว่าน้อยคนนักจะรู้ว่าที่นี่คือแหล่งโบราณคดีสำคัญในภาคกลางของประเทศไทยและในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สะท้อนอดีตที่มีความเจริญรุ่งเรือง และวิวัฒนาการของมนุษย์ ตั้งแต่ก่อนสมัยประวัติศาสตร์นานนับกว่าพันปีเลยทีเดียว

ย้อนกลับไปเมื่อปี พ.ศ. 2529 กรมศิลปากร ได้เข้ามาทำการสำรวจเมืองโบราณในเขต จ.ลพบุรี ซึ่งได้พบเมืองโบราณหลายแห่งรวมถึงเมืองโบราณบ้านพรหมทินใต้ ที่อยู่ในอาณาบริเวณของ วัดพรหมทินใต้ หรือ วัดโพธิ์ศรีสว่าง ในอดีต ซึ่งจากการสำรวจครั้งนั้นพบเศษภาชนะดินเผาดังแต่เมื่อธรรมดาจนถึงเนื้อแกร่งที่แข็งแรง อีกทั้งยังพบเครื่องถ้วยแบบจีนสมัยราชวงศ์หมิง ภาชนะรูปแบบไหหอม เครื่องเคลือบจากกลุ่มเตาสีชาลาลาย และยังพบบันทึกภาษาบาลี ราวพุทธศตวรรษที่ 11-16

ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 ผศ.ดร.ธนิช เลิศชาญฤทธิ์ อาจารย์

ภาควิชาโบราณคดี คณะโบราณคดี ม.ศิลปากร ได้นำนักศึกษาพร้อมด้วยคณะอาจารย์ ขุดค้นภาคสนามบริเวณด้านทิศตะวันตกของพระอุโบสถหลังเก่าวัดพรหมทินใต้ และได้มีการดำเนินการขุดค้นต่อเนื่องอีก 2 ครั้ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย โบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในพื้นที่ชายขอบของภาคกลาง : กรณีศึกษาแหล่งโบราณคดีในเขตที่สูงของจังหวัดลพบุรี ปี พ.ศ. 2550-2552 ได้มีการดำเนินการขุดค้นวิจัยต่อไปโดยได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิกรุงเทพประกันภัยและกองทุนสนับสนุนการวิจัย ซึ่งได้พบหลุมฝังศพมนุษย์ มีโครงกระดูกมนุษย์ เครื่องประดับและแม่พิมพ์สำหรับผลิตทองแดงขนาดเล็ก ซึ่งเป็นสมบัติล้ำค่า สะท้อนอัตลักษณ์วัฒนธรรมของผู้คนในยุคนั้นเป็นอย่างดี

พระอธิการสายันต์ อินทวันโณ เจ้าอาวาสวัดพรหมทินใต้ ซึ่งดูแลแหล่งโบราณคดีแห่งนี้ เล่าว่า การสำรวจและการขุดค้นอย่าง

เป็นระบบในแหล่งโบราณคดีพรหมทินใต้ ของกรมศิลปากรและมหาวิทยาลัยศิลปากร รวมทั้งการตรวจสอบ เหยี่ยุทวารวดี จารึก โบราณวัตถุ ที่ชาวบ้านเคยขุดพบนำมามอบให้ ทำให้ค้นรู้หลังได้ทราบที่บ้านพรหมทินใต้แห่งนี้ สร้างทับซ้อนลงบนเมืองโบราณสมัยทวารวดี จนต่อเนื่องมาในสมัยอยุธยา ซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของมนุษย์มาตั้งแต่ก่อนประวัติศาสตร์ ต่อมาพัฒนาเป็นชุมชนเมืองสมัยประวัติศาสตร์ที่มีการสร้างคูน้ำคันดินล้อมรอบ และยังมีอิทธิพลวัฒนธรรมอินเดียในราวพุทธศตวรรษที่ 11-16 ได้พบจารึกอักษรปัลลวะ ภาษาบาลีและสันสกฤต เหยี่ยุเงิน ลูกปัด เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการขุดค้นพบโครงกระดูกมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์บริเวณด้านหลังโบราณสถานแห่งนี้และพบหลักฐานต่าง ๆ

นับว่าหลักฐานที่พบเป็นสมบัติที่ล้ำค่าทางประวัติศาสตร์ของมนุษย์เลยทีเดียว ดังนั้นทางกรมศิลปากรจึงได้ดำเนินการสำรวจและขุด

ค้นเพื่อหาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในทุก ๆ ปี นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยศิลปากรกว่า 30 คน จะมาทำการขุดค้นภาควิชาโบราณคดี ม.ศิลปากรต้อนรับของชาวบ้านอย่างอบอุ่น

พระอธิการสายันต์ ยังเล่าโพธิ์นั้น ชาวบ้านในหมู่บ้านถูกฝังอยู่ในดินบริเวณท้ายวัด จ.ลพบุรีใกล้เคียงกับความฝัน จึงได้ขุดดินนำเปลือกใจที่พอขุดได้ราว 1 ชั่วโมงนั้นก็มีเครื่องจักรกลของ อบจ.จึงขอให้มาขุดบริเวณที่ชาวบ้าน

พบพระพุทธรูปเก่าแก่ อายุประมาณ 100 ปี ขึ้นบนสัตรีประหลาด รูปใหญ่ ขาวอย่างครุฑ ซึ่งภายหลังกรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ พุทธรูปในลักษณะเดียวกันนี้ทำ

ทั้งนี้แหล่งโบราณคดีบ้านพรหมทินใต้แห่งนี้ได้ถูกขุดค้นและศึกษาโดยนักโบราณคดีบ้านพรหมทินใต้และนักวิชาการราชการ และหากต้องการเข้าชมติดต่อ โทร. 08-1254-7586 และ 08-7117-8579.

ธนพล อารมณ์พอ

‘กินใต้’ แหล่งโบราณคดียุคทวารวดี

ความเจริญรุ่งเรืองของเมืองละโว้ธานี

ภาควิชาโบราณคดี คณะโบราณคดี ม.ศิลปากร ได้นำนักศึกษาพร้อมด้วยคณะอาจารย์ ขุดค้นภาคสนามบริเวณด้านทิศตะวันตกของพระอุโบสถหลังเก่าวัดพรหมทินใต้ และได้มีการดำเนินการขุดค้นต่อเนื่องอีก 2 ครั้ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย โบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในพื้นที่ชายขอบของภาคกลาง : กรณีศึกษาแหล่งโบราณคดีในเขตที่สูงของจังหวัดลพบุรี ปี พ.ศ. 2550-2552 ได้มีการดำเนินการขุดค้นวิจัยต่อโดยได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิกรุงเทพประกันภัยและกองทุนสนับสนุนการวิจัย ซึ่งได้พบหลุมฝังศพมนุษย์ มีโครงกระดูกมนุษย์ เครื่องประดับและแม่พิมพ์สำหรับผลิตทองแดงขนาดเล็ก ซึ่งเป็นสมบัติล้ำค่าสะท้อนอัตลักษณ์วัฒนธรรมของผู้คนในยุคนั้นเป็นอย่างดี

พระอธิการธยานันต์ อินทวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดพรหมทินใต้ ซึ่งดูแลแหล่งโบราณคดีแห่งนี้ เล่าว่า การสำรวจและการขุดค้นอย่าง

เป็นระบบในแหล่งโบราณคดีพรหมทินใต้ ของกรมศิลปากรและมหาวิทยาลัยศิลปากร รวมทั้งการตรวจสอบ เหยี่ยุททวารวดี จารึก โบราณวัตถุ ที่ชาวบ้านเคยขุดพบนำมามอบให้ ทำให้ค้นรู้แหล่งได้ทราบที่บ้านพรหมทินใต้แห่งนี้ สร้างทับซ้อนลงบนเมืองโบราณสมัยทวารวดี จนต่อเนื่องมาในสมัยอยุธยา ซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของมนุษย์มาตั้งแต่ก่อนประวัติศาสตร์ ต่อมาพัฒนาเป็นชุมชนเมืองสมัยประวัติศาสตร์ที่มีการสร้างคูน้ำคันดินล้อมรอบ และยังรับอิทธิพลวัฒนธรรมอินเดียในราวพุทธศตวรรษที่ 11-16 ได้พบจารึกอักษรปัลลวะ ภาษาบาลีและสันสกฤต เหยี่ยูเงิน ถูกปิด เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการขุดค้นพบโครงกระดูกมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์บริเวณด้านหลังโบราณสถานแห่งนี้และพบหลักฐานต่าง ๆ

นับว่าหลักฐานที่พบเป็นสมบัติที่ล้ำค่าทางประวัติศาสตร์ของมนุษย์เลยทีเดียว ดังนั้นทางกรมศิลปากรจึงได้ดำเนินการสำรวจและขุด

ค้นเพื่อหาข้อมูลทางประวัติศาสตร์อย่างต่อเนื่องเรื่อยมา นอกจากนี้ในทุก ๆ 2 ปี นักศึกษาจากมหาวิทยาลัย เอ็นซี สเตท สหรัฐอเมริกา กว่า 30 คน จะมาทำการขุดค้นหลักฐานทางโบราณคดีเพิ่มเติม โดยภาควิชาโบราณคดี ม.ศิลปากร เป็นผู้ประสานงาน ทามกลางการต้อนรับของชาวบ้านอย่างอบอุ่นทุกครั้ง

พระอธิการธยานันต์ ยังเล่าต่ออีกว่า ในปี พ.ศ. 2535 นายทองโพระนัน ชาวบ้านในหมู่บ้านได้ฝันเห็นพระพุทธรูปรูปร่างแปลกถูกฝังอยู่ในดินบริเวณท้ายวัด จนรุ่งเช้าได้นำวัวมาเลี้ยง พบว่ามีจุดที่ใกล้เคียงกับความฝัน จึงได้ขุดดินเพื่อค้นหาพระพุทธรูปดังกล่าว แต่นำแปลกใจที่พอขุดได้ราว 1 ชั่วโมง ก็เจงวงนอนทุกครั้ง บังเอิญว่าขณะนั้นมีเครื่องจักรกลของ อบจ.ลพบุรี มาช่วยขุดบ่อน้ำของวัดพอดี จึงขอให้มาขุดบริเวณที่ชาวบ้านคนดังกล่าวเล่าว่าฝันเห็น ซึ่งปรากฏว่าพบพระพุทธรูปเก่าแก่ อายุประมาณ 1,200-1,300 ปี เป็นหินสีดำ ประทับยืนบนสัตว์ประหลาด รูปร่างคล้ายนก คงคากลมโปนโต ปากใหญ่ ขาอย่างครุฑ ซึ่งภายหลังทราบชื่อว่า “พระพนัสบดี” ตามที่กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ ทรงตั้งชื่อไว้ เนื่องจากเคยพบพระพุทธรูปในลักษณะเดียวกันนี้ทางภาคตะวันออกเฉียงของไทยด้วย

ทั้งนี้แหล่งโบราณคดีบ้านพรหมทินใต้ ได้จัดสร้างอาคารเรียนรู้อีกแก่ชาวบ้านและผู้สนใจ โดยสามารถเข้าเยี่ยมชมการขุดค้นและศึกษาแหล่งโบราณคดีบ้านพรหมทินใต้ ได้ทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ และหากต้องการเข้าชมเป็นหมู่คณะ ติดต่อ นายสุวรรณ์ ศรีทศ โทร. 08-1254-7586 และ นายสมควร แยมชุมพร โทร. 08-7117-8579.

รณพล อารมณ์พงษ์/กฤษณพงศ์ อยู่รอด

